

LETMÝ POHLED NA VYDUPANÝ OBOR BĚHEM UPLYNULÝCH TŘICETI LET 1990 - 2020... (1)

DOPLNĚK K PŘECHOZÍM MEMOÁRŮM

Vzpomínky na sběratelský obor otisků výplatních strojů jsem opustil v delším seriálu na tomto portálu někdy počátkem devadesátek, kdy jsem byl jedním z účastníků založení Stolní společnosti sběratelů výplatních otisků v restauraci u Pešků v Praze. Stalo se to den po masakru na Národní, byla to sobota 18. 11. 1989. Byli jsme čtyři, co byli u tohoto odvážného činu, který ze sběratelství učinil nezávislou entitu mimo struktury SČSF (Janů, Novák, Kyzlink, Leiš). Komise poštovní historie měla ještě několik dní do konce, ale ledy se lámaly rychle, až se sesypala organizační struktura Svazu čs. filatelistů. Svou činnost ukončila společně s federálními sekce Na Silvestra 31. 12. 1989. Tak učinila i pracovní skupina výplatních otisků v rámci sekce dopravy poštovních zásilek zmíněné komise. Nově vzniklá Stolní společnost navázala hlavně na obdobnou Stolní společnost sběratelů příležitostných razítek a frankotypů (a později Odbor frankotypů KČF) ze třicátek, kterou posouvaly dopředu osobnosti jako byly Lešetický, Jonáš, Winkler, Baše, Šťovíček, Heytmánek, Kvasnička, Bezchleba a další.

Stolní společnost započala novou epochu, sběratelství ve svobodných časech, navíc nezávislou na žádných strukturách a financích zvenčí.

Nejdříve o tom, jak bylo sběratelství (ne) organizované v letech 1989 – 2020.

Na začátku byla Stolní společnost sběratelů výplatních otisků

Stolní společnost se soustředila na několik aktivit. Byly jimi vytvoření okruhu sběratelů výplatních otisků z Československa a navázání kontaktů s podobnými společnostmi a sběrateli v zahraničí. Plánovali jsme dokonce mezinárodní setkání. Navázali jsme osobní přátelství s entitami po světě, ale i s individuálními sběrateli, kteří nechtěli být organizováni. Osobní setkání, se kterými jsme byli v písemném styku z nejrůznějších důvodů, byla mnohdy velmi dojemná. Některé osobnosti tohoto sběratelství jsme bohužel již nestihli potkat a seznámit se s nimi. Vzal si je filatelistický Pán Bůh do nebe. Ale ke cti manželek a partnerek těchto legend svědčí to, že ženy o svých mužích věděly hodně...

Další pozitivum této změny bylo, že jsme se mohli nepokoutně stát oficiálními členy světových entit, hlavně v zemích do této oficiálně nepřátelských. Cestování oběma směry se začalo rozšiřovat.

Druhým úkolem bylo stmelit naše členy, zejména pomocí zpravodaje, kde jsme si mohli psát a tisknout, co jsme chtěli. Několikrát jsme klepli hřebík na hlavičku a anonymy v písemné a telefonické formě se množily jako houby po dešti. některým se hrubě nelíbila ani naše aktivita, kterou jsme v rámci Stolní společnosti rozjeli – zhotovení propagačních a příležitostných výplatních otisků s motivy, které byly před Listopadem 1989 naprosto nemyslitelné. Někdy jsme šli až na dřeň. ve výplatních otiscích se objevily i nechtěné osobnosti (Svatý Otec, John Lennon, Antonín Dvořák a jiní). Politická výročí též hýbla žlučí kovaným. Mohli jsme připomenout i tzv. zanedbatelná výročí cenná jen pro malý okruh lidí (AIESEC, Den poštovní

historie, Setkání poštovních historiků aj.). A opět se ozvaly anonymy upozorňující na to, že „nemístně“ Stolní společnost vydělává.....

Uspořádali jsme několik setkání na celostátní úrovni, kdy jsme během několika dnů obohatili naše znalosti a vědomosti z různých oborů. Začali jsme pracovat na katalogích období, o kterých se nesmělo psát a které byly potlačovány i ze sběratelského hlediska (zabraná území Sudet, Protektorát ČM a jiné).

Stolní společnost začala vydávat zpravodaj KURÝR, který vycházel několikrát do roka, aktuálně a včas, neměl prodlevu jako v posledních letech před převrácením. Začaly vycházet nejen katalogy výplatních otisků, ale i odborné příručky. Zahájily se práce na Katalogu výplatních otisků 1946 – 1992, který skončil bohužel v šuplíku ve formě rukopisu bez naděje na vydání.

Doba, rychlost a velké změny kolikrát spojené se starostmi o existenci a úbytek členů (z počtu 250 se čísla dostala až na desítky) způsobily to, že se vedení Stolní společnosti někdy okolo roku 1995 rozhodlo ukončit činnost registrované Stolní společnosti.

Sběratelství přešlo na individuální úroveň tak, jak tomu bylo několikrát v minulosti (doba protektorátu ČM, období po válce a padesátky).

O devadesátkách a pozdějších letech píše podrobněji a z jiných úhlů pohledu v memoárové publikaci „Frankotypisté“ (Praha 2018, samonákladem).

Ostrůvky neformálních entit však existovaly i nadále.

Jedním z nich byl Klub filatelistů, sběratelů specializovaných oborů 00-15 Praha.

Tento klub se zapsal do historie nejen tím, že ve svém lůně soustředil několik desítek sběratelů specializovaných oborů, později poštovní historie a celin, ale tím, že na jeho půdě se počátkem sedmdesátých let sešlo několik nadšenců pro sběratelství výplatních otisků (Kukačka, Bouška, Leiš, Jech) a neformálně s velkou podporou tohoto klubu a osobností v něm soustředěných (Nebeský, Horký, Vorlíček, Pohorecký, Mahovský a další) začala postupně vznikat formální entita, ke které dal impuls předseda KF Palkoska. V roce 1976 vznikla v rámci staronové komise PHC i sekce otisků výplatních strojů, která obor „vydupala z prachu filatelistického opovržení“ (viz předchozí seriál).

V době, kdy činnost Stolní společnosti byla ukončena, tak Klub filatelistů 00-15 opět nabídl pomocnou ruku tehdy již individuálním sběratelům k scházení se v rámci klubových schůzek, ba co víc – nabídl sběratelům přednášet o problematice výplatních otisků. Sběratelé našli svůj ostrov naděje a bezpečný přístav.

Co členové klubu a hosté vyposlechli v letech 1990 až 2020 v rámci přednáškových cyklů klubu.?

Přednášky – toť koření sběratelství. A že bylo o čem přednášet.

1990

Luděk Janů, Otisky výplatních strojů v Čechách a na Moravě v letech 1938 – 1945

1993

Miroslav Bouška, Změna státoprávního uspořádání očima sběratele výplatních otisků

1994

Tomáš Novák, Změna státoprávního uspořádání ve otiscích výplatních strojů

1997

Miroslav Bouška, Výplatní otisky Sudet 1938 – 1945

1998

Ivan Leiš, Výplatní otisky Československa 1926 – 1939

2000

Miroslav Bouška, Výplatní otisky Protektorátu Čechy a Morava

2003

Tomáš Šilhán, Automatové známky České republiky

2005

Ivan Leiš, Výplatní otisky včera a dnes v mém výstavním exponátu

2009

Ivan Leiš, Otisky výplatních strojů a poštovní směrovací čísla

2010

Ivan Leiš, Výplatní otisky nového vzoru mimopražských podnikových uživatelů z území Československa v období 1946 – 1992

2013

Josef Chudoba, Specializované obory filatelie zabývající se Československem 118 – 1939 a jejich odraz ve filatelistických časopisech

2013

Luděk Janů, 110 let od prvního oficiálně uznaného pokusu vyplácení poštovního výplatním stroji

2014

Rudolf Píša a Ivan Leiš, Bohumil Jarolímek, generální zástupce Francotyp v Československu v letech 1926 – 1948 (doplněno přehledem a ukázkami výplatních otisků a esejí firmy B. Jarolímek Praha a Brno) - dvojpřednáška

2016

Ivan Leiš, První eseje československých výplatních otisků (příspěvek k 90. výročí čs. otisků výplatních strojů v poštovním provozu)

V období 1990 díky iniciativě KF 00-15 a ochotě přednášejících odeznělo celkem 14 přednášek specializovaných se na výplatní otisky a výplatní stroje. Přednášky byly doplněny bohatým obrazovým materiálem.

Připravuje se:

2020

Jaroslav Konečný, Modré digitální otisky výplatních strojů

VZHLEDEM K PANDEMII COVID – 19 SE PŘEDNÁŠKA NEKONALA, BUDE ZAŘAZENA DO 41. CYKLU PŘEDNÁŠEK v období 2020/2021

2021

Ivan Leiš, Výplatní otisky na území Československa 1926 – 2021 - mezníky a sběratelské možnosti (příspěvek k 95. výročí existence výplatních strojů a jejich otisků v poštovním provozu u nás)

PŘIPRAVUJE SE PRO 41. CYKLUS PŘEDNÁŠEK 2020/2021

.....

Nutno poděkovat vedení Kf 00-15, že výplatní otiskářství vzalo pod svá křídla v celém dlouhém třicetiletí, které právě v tomto toce končí a které popisují. Klub umožnil setkávání zájemců o tento sběratelský obor. Navíc ve zřízeném portálu www.kf0015.cz av roce 2013 a dalších pobočných portálech otevřel brány dokořán pro informace, články, studie, katalogy, databázi výplatních otisků minulých a osučasných (detaily v dalších dílech).

Pokračuje

Doprovodné Ilustrace k tomuto dílu seriálu:

Odshora:

.....Titulka přednášky I. Leiše o B. Jarolímkovi a jeho otiscích

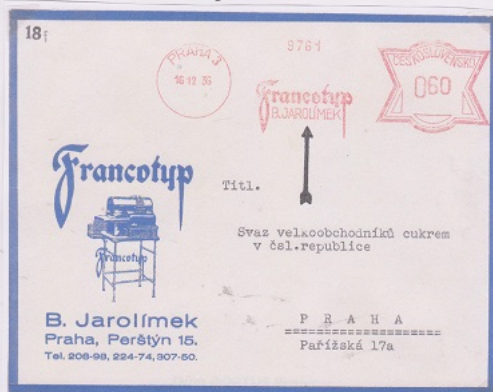
.....Budova Domu Portus v Praze , kde odeznívají přednášky pořádané KF 00-15.

.....Štamkarta jednoho z otisků prvních říšského vzoru na území Sudet (zabraých území Československu v roce 1938). Zatím jediný otisk s nejstarším datem v otisku tohoto vzoru..

UKÁZKY FILATELISTICKÉ DOKUMENTACE

k přednášce Rudolfa Píši na téma
„Bohumil Jarolímek, generální zástupce výplatních strojů
„FRANCOTYP“ v Československu 1926 – 1948

Ing. Ivan Leiš

7. 4. 2016

Stempelbild

Francotyp: *Gm. 8017* Post: *Lobositz -*
Firma: *Polhemische Glanzstofffabrik Lobositz (Sudetengau)*
Motor ? Nr. Volt PS
Übersetzung: Motor: *4* Masch.: Riemen
Geliefert: *Nr. 11. 38 -*
Stand des Summenzählers: Sperrung auf *RM. 500.-*
Stand des Kartenzählers: angefangene Karte Nr.:
Plombenschlüssel (Post) gez. Nr.: Permutationsnummer *5928*
Reserveklischees oder geänderte Klischees: *1 fertige Kl.*

Spezialeinrichtungen:

Merkmale: *Mit Nutzgestell -*

VI/2020 ILE